

... alebo o spáse a spasení sa, ohlasovaní Krista a ohlasovaní Evanjelia a o duchovne a náboženstve.

Myslím si, že mnohé problémy a aj nedorozumenia, s ktorými sa v kresťanstve stretáme, majú svoj pôvod v tom, že nerozlišujeme, či už aj teoreticky alebo len prakticky, tri dvojice vecí.

1) SPÁSA a SPASENIE SA

Majú sa k sebe ako otvorenie brány a vojenie dovnútra.

Spása je otvorením brány k zbožšteniu, k Nebu, k Večnému životu s Bohom a v Bohu. Ježiš Kristus nám ju získal úplne sám, je to dar čirej Božej milosti, nemôžeme si ju ničím zaslúžiť a ani nemusíme si ju ničím zaslúžiť, pretože je darom Božej milosti úplne každému človekovi a to úplne zadarmo, bezvýhradne a bezpodmienečne. Božie slovo o nej hovorí napríklad v Jn 3,17; 12,47; Tit 3,4n; Zjv 21,6,17; Rim 3,23n; 5,6-10; 2Kor 5,19 atď. Ako taká je spása nielen zadarmo daná, ale aj istá, nezrušiteľná a neodvolateľná navždy a naveky a pre každého jedného človeka – porov. Rim 11,29; 2Tim 2,13.

Spasenie sa je potom prijatie a osvojenie si zadarmo daného daru spásy. To sa už nezaobíde bez našej spolupráce. Preto je naše spasenie sa ovocím našej práce a úsilia (Flp 2,21; 1Tim 6,12) a nie je až do samého konca nášho života úplne isté (Mt 24,13; Mk 13,13; 1Kor 9,27; atď.) – pretože už nezávisí len od Božej milosti, s ktorou spolupracujeme a bez ktorej by možné nebolo (Tit 2,11-14), ale aj od našej slobodnej vôle a nášho rozhodnutia, ktoré môžu všetko zvrátiť a spôsobiť, že Božia milosť vyjde nazmar (Hebr 12,15; 1Sol 3,5; atď.) Spasenie sa je tak okrem Božej milosti – ktorá je už istá a daná, takže o nej už nie je viac potrebné uvažovať – ovocím našich skutkov a rozhodnutí sa. V konečnom dôsledku tak o našom spasení rozhodnú naše skutky – gr. zvyčajne *praxis* a *ergata*, čiže bežný všedný život a potom diela, to, do čoho investujeme svoju námahu, čas a peniaze, pretože to milujeme a záleží nám na tom (porov. Zjv 20,12,13; Rim 2,6,7; Jak 2,24; atď.) To preto, lebo práve *praxis* a *ergata* navonok demonštrujú to, či sem spásu prijali tým jediným možným spôsobom a top tak, že sme sa znova narodili (Jn 3,3-7) vyzlečením si starého človeka a oblečením si nového človeka, Krista (Ef 4,22-24; Rim 13,14; Gal 3,27; atď.)

Problém protestantizmu je, že berie do úvahy iba *spásu*. Odtiaľ základný pilier tejto viery *sola gratia*, iba milosť. Pretože však Písmo vraví o tom, že niektorí spasení nebudú, vznikol z toho druhý pilier tejto viery, *sola fide*, iba viera – že totiž ak uverím, že Kristus za mňa zomrel a vykúpil ma, touto vierou prijímam dar spásy a teda už som spasený človek. Ak ale neuverím, potom dar spásy nemám a Boh ma odsúdi a zatratí v Pekle. To ale odporuje Písmu, ktoré vraví, že v Kristovi Boh zmieril svet so sebou, celý svet, úplne, bez rozdielu a bez toho, aby niekto najprv uveril alebo nie. Dar spásy je darovaný všetkým ľuďom úplne a skutočne zadarmo a naozaj si ho nemusíme ničím a nijako zaslúžiť, ani vierou nie. Na druhej strane *spasenie sa* je ovocím skutkov, ako učí Písmo a Katolícka Cirkev dodnes nezabudla. Keď ale protestanti počujú o *spasení sa zo skutkov*, nožik sa im vo vrecku otvára, pretože nerozlišujú *spásu* a *spasenie sa* a myslia si, že katolíci si chcú nejakým spôsobom zaslúžiť *spásu* – čo je samozrejme po všetkých stránkach hlúposť: *spásu* si nie je možné zaslúžiť a Katolícka Cirkev ničomu takému nikdy ani neverila ani to neučila. Aj keď v praxi... ale k tomu hneď prídeme!

Problém praktického katolicizmu zase je, že niekedy, podobne ako bratia protestanti, aj my zabúdame na toto rozlišovanie. A tak, keď čítame a počujeme, že Boh všetkých zmieril so sebou a všetkých spasil, máme za to, že nakoniec sa určite spasia všetci

ľudia, prinajmenšom všetci tí, ktorí nekonali nejaké strašné a zvrátené veci. Ako to povedal v televízii istý slovenský kňaz-misionár z Azerbajdžanu, veď ich už len Pán Boh hádam nebude hádzať lopatou do Pekla, veď ich predsa miluje, zomrel za nich na kríži, tak už ich hádam nepošle do Pekla, ale ich príjme k sebe do Neba. Zabúdajú ale, že toto sa týka *spásy*, nie *spasenia sa*. A že spasenie sa nezávisí tak úplne len od Boha, ale rovnako aj od tých ľudí. Našou úlohou je vynaložiť všetky svoje sily (ako vyzýva s veľkou naliehavosťou Koncil, ale aj pápež František) k tomu, aby sme im pomohli Krista spoznať, uveriť Mu, obrátiť sa, prijať spásu a spasiť sa tak. Čím sa dostávame k druhej dvojici:

2) ZVESTOVANIE KRISTA a EVANJELIUM

Dvojici *spása* a *spasenie sa* zodpovedá táto dvojica.

Zvestovanie Krista je zvestovaním Boha, ktorý sa stal človekom, zomrel za nás a vstal z mŕtvych, vykúpil nás a daroval nám všetkým dar spásy – ospravedlivenia, čiže odpustenia hriechov, očistenia a uzdravenia z hriechov a následne zbožštenia sa skrze Dar Duchu Svätého. Dobré príklady zvestovania Krista nájdeme napríklad tu: Sk 2,14-40; 3,12-26; atď.

Evanjélium je potom *know-how*, návod, ako tento dar spásy prijať a ako sa teda spasiť. O tomto *know-how* sú v podstate všetky listy v NZ. O ňom hovorí Písmo napríklad aj tu: „Potom vošiel do synagógy a smelo hovoril; tri mesiace rozprával a presviedčal o Božom kráľovstve. ⁹ Ale keď sa niektorí zatvrdili a neuverili, ba pred zástupom tupili Pánovu cestu, odišiel od nich, oddelil učeníkov a každý deň hovoril v Tyrannovej škole. ¹⁰ To trvalo dva roky, takže všetci, čo bývali v Ázii, Židia i Gréci, počuli Pánovo slovo“ (Sk 19,8-10). Na ohlasovanie Krista stačí chvíľa, dvadsať minút, možno hodinka-dve (porov. predch. i Sk 8,34-38). To, čo Pavol dva roky vyučoval už učeníkov bolo práve *evanjélium*: Boží návod, ako spásu prijať. Sám Pavol medzi oboma ohlasovaniami jasne rozlišuje: O *ohlasovaní Krista* píše: „Odvzdal som vám predovšetkým to, čo som aj ja prijal: že Kristus zomrel za naše hriechy podľa Písem; ⁴ že bol pochovaný a že bol tretieho dňa vzkriesený podľa Písem, ⁵ že sa zjavil Kéfasovi a potom Dvanástim“ (1 Kor 15,3-5). O *evanjéliu* však hovorí: „Bratia, pripomínam vám, že *evanjélium*, ktoré som vám ja hlásal, nemá ľudský pôvod, ¹² lebo ja som ho neprijal, ani som sa ho nenaučil od človeka, ale zo zjavenia Ježiša Krista“ (Gal 1,11-12).

Problém protestantizmu je, že v podstate *evanjélium* opustil a obmedzil sa de facto len na *ohlasovanie Krista*. A ak niekto uverí v Krista a v dar spásy, považuje tým daného človeka za už spaseného a tým je vlastne vec uzatvorená a skončená (porov. napr. pastor Reinhard Bonke a jeho „počítadlo“ spasených ľudí na jeho kampaniach – myslím, že je to u neho).

Problém nás, katolíkov, je zase v tom, že akosi automaticky predpokladáme, že ľudia, ktorým sa v kostole prihovráame, už v Krista uverili (a bol im zvestovaný a k tejto viere boli privedení doma svojimi rodičmi) a teda dychtia po *know-how* ako sa spasiť a ako prijať a žiť Dar Duchu a Dar zbožštenia v Duchu. V skutočnosti ale veľkej väčšine katolíkov (vrátame tých, ktorí sú v nedel' v kostole¹) Kristus nikdy zvestovaný nebol, nikdy v Neho v tomto smere neuverili, nikdy neuverili v dar spásy v tej podobe, v akej ho Ježiš priniesol² a teda logicky po Jeho spáse nijako nedychtia,

¹ porov. <http://inky.sk/Viera/Bunkove/532.pdf>

² porov. <http://inky.sk/Viera/Bunkove/339.pdf> – časť *cukrikové kresťanstvo*;

pretože o nej nič nevedia. Snažíme sa teda napájať ľudí, ktorí nemajú žiaden smäd a potom sa divíme, prečo to v Cirkvi vyzerá tak, ako to vyzerá...

3) DUCHOVNO a NÁBOŽENSTVO

O tomto som už písal v úvahe č. 638, tak len zopakujem:

Duchovno – to je *duchovný život*. Alebo, presnejšie, *život žitý duchovne*. O ňom hovorí Písmo napríklad na týchto miestach: „Zlodej prichádza, len aby kradol, zabíjal a ničil. Ja som prišiel, aby mali život a aby ho mali hojnejšie“ (Jn 10,10); „Až keď vás Syn vyslobodí, budete naozaj slobodní“ (Jn 8,36); „veríte a jasáte nevýslovnou radosťou, plnou slávy, ⁹ že dosahujete cieľ svojej viery - spásu duší“ (1 Pt 1,8-9); „Božia láska je rozliata v našich srdciach skrze Ducha Svätého, ktorého sme dostali“ (Rim 5,5); „Boha nikto nikdy nevidel; ale keď sa milujeme navzájom, Boh ostáva v nás a jeho láska v nás je dokonalá. ¹³ A že ostávame v ňom a on v nás, poznávame podľa toho, že nám dal zo svojho Ducha“ (1 Jn 4,12-13) a pod. Zo všetkých týchto miest na nás dýcha spoločné tvrdenie, že kresťan je proste človeka, ktorý bol Kristom oslobodený, uzdravený, naplnený Božím Duchom a následne sa jeho život vyvíjal na úplne novú úroveň, dovtedy netušenú. Kresťan je človek, ktorý si tento život naplno užíva – a dokonca ani žiadne vonkajšie súženie, útlak, utrpenie či prenasledovanie ho nedokáže o túto radosť a kvalitu tohto nového života obráť: „Zo všetkých strán nás sužujú, ale nie sme stiesnení; sme bezradní, ale nepoddávame sa, ⁹ prenasledujú nás, ale nie sme opustení; zrážajú nás, ale nehynieme“ (2 Kor 4,8-9); „Kto nás odlúči od Kristovej lásky? Azda súženie, úzkosť alebo prenasledovanie, hlad alebo nahota, nebezpečenstvo alebo meč? ³⁶ Ako je napísané: "Pre teba nás usmrcujú deň čo deň, pokladajú nás za ovce na zabitie." ³⁷ Ale v tomto všetkom slávné víťazíme skrze toho, ktorý nás miluje“ (Rim 8,35-37). Ľudia naokolo s úžasom pozerajú na kresťanov a na ich život, závidia im a túžia, aby aj oni mohli žiť to čosi nádherné a úchvatné, čo majú a žijú kresťania: „Rukami apoštolov sa dialo množstvo znamení a divov medzi ľuďmi. Všetci svorne zotrvali v Šalamúnovom stĺporadí. ¹³ Ale nik iný sa k nim neodvážil pripojiť, no ľud ich velebil ¹⁴ a čím ďalej, tým viac pribúdalo veriacich Pánovi; veľké množstvo mužov a žien“ (Sk 5,12-14).

Tento nový život sa prijíma *obrátením*, ktoré je zmenou myslenia, úplnou premenou našej osobnosti tým, že sa úplne mení náš pohľad na nás, na Boha, na svet, na život, na všetko. Stávame sa novým človekom, podľa slov Písma: „*máte odložiť starého človeka s predošlým spôsobom života, ktorý sa ženie za klamnými žiadostami do skazy, ²³ a obnovovať sa duchovne premenou zmysľania, ²⁴ obliecť si nového človeka, ktorý je stvorený podľa Boha v spravodlivosti a pravej svätosti*“ (Ef 4,22-24).³

Náboženstvo je potom nástrojom vzrastu v tomto novom duchovnom živote. Nemá hodnotu samo v sebe – len vtedy, ak mu skutočne napomáha, ako vysvetľuje aj Pavol: „*Lebo ani obriezka nie je nič, ani neobriezka, ale nové stvorenie*“ (Gal 6,15).

Problém protestantizmu je v tom, že spolu s *evanjeliom* a *spasením* sa v podstate rezignovalo aj na *duchovný život*. Prinajmenšom v Lutherovom poňatí, kde rozdiel medzi spaseným a nespaseným človekom je proste len v tom, že spasený uveril, že za svoje hriechy nepôjde do Pekla, ale Kristus ho vykúpil – a nespasený tomu neuveril. V zásade ale žijú veľmi podobne. Náboženstvo ako nástroj premeny a transformácie človeka v tomto pohľade stratilo svoj akýkoľvek zmysel, pretože žiadna takáto premena sa neočakáva a ani vlastne nie je možná: „*Bud' hriešnik a smelo hreš, ale ešte smelšie ver a raduj sa v Kristovi... žiaden hriech nás nemôže oddeliť od Baránka, ani keby som smilnil a vraždil tisíckrát za deň!*“

... *Kresťanstvo nie je nič iné ako ustavičný cvik v čítaní toho, že nemáš hriechu, hoci hrešíš, že však tvoje hriechy sú prehodené na Krista*“ (Martin Luther). Vo poslednom čase sa situácia, hlavne vďaka letničným denomináciám, trochu lepší a aj bratia protestanti pomaly katolíčtejú a znovu objavujú tajomstvo i krásu *duchovného života*. Avšak bez sviatostí – tejto vsutku Božej *technológie zbožštenia* sa – sú ich možnosti v tomto smere obmedzené.

Problém katolicizmu v praxi zase je, že niekedy v minulosti sa Cirkev v praxi vnútorne rozdelila. Už viac neplatilo ono Augustínovo *pre vás kňaz, s vami kresťan a hriešnik*. Z kňazov a rehoľníkov sa stala zvláštna trieda. *Duchovní*, tak sa im hovorí. A ostatní, *laici* – čiže neduchovní. Tí prví sú povolani k *duchovnému životu*, sú ho vari možno aj schopní, pretože takýto duchovný život je, slovami klasika, „*všec priamo nelehká*“. Laici ale na niečo podobné nemôžu ani len pomýšľať. Nemajú na to ani schopnosti, ani prostriedky, ani čas ani nič podobné.

A tak došlo k prvej tragickej veci: Kresťanstvo viac už nie je o *metanoi*, o obrátení, o novom živote a o prijatí Ducha Svätého, ktorý je jadrom tohto nového života. Od kresťana – laika, ale časom stále viac aj od klerikov a rehoľníkov – sa už viac neočakáva obrátenie ani nič podobné. Ak ale už viac neočakávame, nepredpokladáme ani nevyžadujeme obrátenie – čo je potom identitou kresťana? Ak už neplatí definícia „kresťan je človek, ktorý sa odvrátil od starého spôsobu života, zomrel a bol pochovaný s Kristom a vstal s Ním k novému životu“, ako potom bude znieť nová definícia kresťana? Tu sa zrodila druhá tragická vec: Duchovno bolo nahradené náboženstvom. Kresťan je odteraz človek, ktorý koná *náboženské úkony*. Žiť duchovne znamená vo zvýšenej miere sa venovať náboženským úkonom. Duchovné podujatie je podujatie, ktoré je naplnené nejakým náboženským úkonom: omša, modlitba, čítanie Biblie, pobožnosť, púť,... Ak tam nie je nič *náboženské*, nepovažujeme to ani za *duchovné*. Odtiaľ je už len krôčik k presvedčeniu niektorých (mnohých?) ľudí, že ak budú konať a dodržiavať niektoré *náboženské predpisy a rituály*, zaslúžia si tým od Boha *spásu* a On ich za odmenu prijme do Neba. Áno, mnoho ľudí, neznalých Písma a katolíckej viery tomu skutočne verí! Smutné...

Samozrejme takéto „náboženstvo“ už neplní svoj účel. Je už len mŕtvym rituálom, čímisi, čo treba plniť a zachovávať, „pretože sme katolíci“ a tak „sa to patrí“... *Je to akoby klub priateľov obezity dostal za úlohu starať sa o športový areál – tiež by ho nevedeli využívať a ani by ho využívať vlastne ani nechceli, ale keď im ho už zverili, no tak by aspoň raz do týždňa prišli, v bare posedeli, činky vyleštili a trávu pokosili...* Tak nejako vyzerá až príliš často praktické *náboženstvo* v podaní našich farností. Pravdu majú bratia protestanti, ak takúto formu náboženstva odsudzujú a zavrhnú – pretože takto vnímané a chápané náboženstvo naozaj nemá s kresťanstvom a teda ani s katolíckou vierou a Katolíckou Cirkvou nič spoločné, je úpadkom a hlbokou dekadenciou.

Toto sú podľa mňa tri veľké príčiny, ktoré stoja v pozadí problémov súčasného kresťanstva.

Akékoľvek riešenie, myslím, musí vychádzať z pochopenia týchto pojmov, ich náplne a z prijatia toho, čo nám cez tieto veci Boh ponúka a k čomu nás povoláva.

P.S.: Aj keď je ťažké hovoriť o „protestantizme“ – v súčasnosti je roztrieštený do nie menej než 32 000 často bizarných siekt a denominácií, predsa malé (a isto povrchné a subjektívne) porovnanie pôvodnej katolíckej viery a protestantizmu: <http://inky.sk/Viera/Bunkove/478.pdf>

<http://inky.sk/Viera/Bunkove/586.pdf>;

³ K obsahu metanoie, čiže obrátenia ako zmeny myslenia porov. napríklad tento skautský náboženský modul: http://skauting.inky.sk/eBooks/02_METANOIA.pdf